

Henri Fossion, DFC. Een leven in dienst van de vliegeniers

Michel Mandl en Paul Jourez

Vertaald door Marie-Christine en Paul Buyse

I. De Persoonlijkheid

- Geboren op 3 december 1919 te Hollogne-aux-Pierres (Luik).
- Navigator bij de RAF.
- Gerechtsdeurwaarder, advocaat, journalist.
- Voorzitter van de “Grote Verminkten en Invaliden van de Frontsoldaten”.
- Stichtend Lid van Fonavibel.
- Ondervoorzitter van het Huis der Vleugels.
- Peter van de 1ste Escadrille.
- Overleden te Loncin op 30 november 1992.

Zijn loopbaan in het Leger

- Gemobiliseerd bij de Gezondheidsdienst van het Belgisch Leger in 1938.
- Neemt deel aan de 18-daagse veldtocht.
- Vervoegt Engeland met vertrek vanuit Duinkerken op 27 mei 1940.
- Oktober 1941: Aangenomen als kandidaat-navigator bij de Initial Training Wing te Torquay
- Oktober 1942: vervolgt de opleiding te Carlisle in Schotland.
- Officier bevorderd in januari 1943 en navigator gebrevetteerd op 1 februari 1943.
- Gemuteerd naar het 100th Squadron in oktober 1943.
- Raid op Berlijn op 19 november 1943. Het vliegtuig wordt getroffen. De ganse bemanning verlaat de Lancaster van zodra deze boven Engeland aankomt. Henri Fossion is ernstig gekwetst.

II. Biografie

Geboren te Hollogne-aux-Pierres, doet Henri Fossion zijn lagere en middelbare studies aan de colleges van Sint-Adelin te Visé en Sint-Bartholomeus te Luik. Hij wenst de studies in de rechten aan te vatten doch, pas begonnen, wordt hij in 1938 gemobiliseerd bij de Gezondheidsdienst van het Leger. Hij neemt deel aan de 18-daagse veldtocht. Tijdens de terugtocht begeleidt hij een kon-

vooi van gekwetsten komt zo aan in Duinkerken op het ogenblik dat de Engelsen inschepen. Het is waarschijnlijk te danken aan een Brits burger dat hij er in slaagt op 27 mei 1940 Engeland te ver-voegen. Tegen zijn zin wordt hij ingedeeld bij het Landleger. Zijn grote wens is de RAF te ver-voegen en te kunnen vliegen.

Na talrijke moeilijkheden en administratieve vertragingen komt hij er toch toe aanvaard te worden bij de ITW (Initial Training Unit) te Torquay voor de periode van 25 oktober 1941 tot 2 februari 1942. Hij hoopt hierdoor zijn training als navigator te kunnen verder zetten in Canada. Hier komt echter niets van en het is in Schotland te Carlilse dat hij zijn opleiding zal vervolgen. Hij vliegt vooral op Anson en voert verscheidene oefenvluchten uit boven de Atlantische Oceaan.

In januari 1943 wordt hij voorgedragen voor de graad van officier en ontvangt hij op 1 februari 1943 zijn vleugels van navigator. Op 8 oktober 1943 wordt hij ingedeeld bij het 100ste Squadron dat met Lancaster bommenwerpers is uitgerust. Vanaf dan neemt hij deel aan verschillende bom-bardementsopdrachten. Ongelukkig genoeg wordt de daaropvolgende maand de Lancaster waar-op hij navigator is, tijdens een raid op Berlijn, ernstig getroffen. De bemanning brengt het vlieg-tuig tot boven de kust van Engeland, doch slaagt er niet in een vliegveld te bereiken en is verplicht uit te springen. Bij het verlaten van het vliegtuig en wanneer hij de grond raakt, wordt Henri Fossi-on ernstig gekwetst. Hij zal tot in 1945 gehospitaliseerd blijven.

In juli 1945 huwt Henri Fossion met zijn verloofde Maïté Walhain, met wie hij tijdens de oorlogs-jaren zo goed als kwaad mogelijk correspondeerde. Voor zijn verloofde heeft hij een dagboek aangelegd met persoonlijke nota's dat hij haar bij zijn terugkeer in 1945 overhandigt. Op 17 janua-ri 1945 noteert hij een laatste zin : "Ik vind deze nota's terug na 14 maand hospitalisatie". Alhoe-wel hij aan dit ongeluk ernstige gevolgen overhoudt, beëindigt Henri Fossion zijn studies in 1946 en behaalt het diploma van gerechtsdeurwaarder. Hij neemt te Luik de studie over van zijn nonkel en peter.

In 1979 installeren Meester Fossion en zijn echtgenote zich te Loncin waar zij tot aan de dood van de "baron" in 1992 zullen verblijven. Inderdaad, in 1985 heeft het Z.M. Koning Boudewijn be-haagd hem in de adelstand te verheffen met de titel van baron.

Baron Fossion was Commandeur in de Kroonorde en titularis van verscheidene andere Belgische en Buitenlandse eretekens. Groot-Brittannië heeft hem het prestigieuze Distinguished Flying Cross (DFC) toegekend en de Franse autoriteiten hebben hem Ridder in het Erelegioen benoemd.

Op 30 november 1992, op de leeftijd van 73 jaar, zal Baron Fossion in Loncin overlijden. Met hem verdwijnt niet alleen één van de belangrijkste oorlogsfiguren doch tevens een personage in de ware betekenis van het woord, een goed mens die een voorbeeld van welwillendheid, edelmoedig-heid en bescheidenheid was.

Uit erkentelijkheid aan deze buitengewone persoon hebben de leerling-piloten van de 92A promo-tie, gebrevetteerd op 24 november 1994, F/O Baron Henri Fossion DFC als peter gekozen.

III. Markante feiten

Navigator bij de RAF

Ingedeeld sedert 8 oktober 1943 bij het 100th Squadron op de basis van Grimsby, neemt Henri Fossion vanaf 18 oktober deel aan bombardementsopdrachten. In zijn logboek staan onder andere de hiernavolgende zendingen genoteerd :

- 18 oktober: bombardement op Hannover
- 20 oktober: bombardement op Leipzig
- 03 november: bombardement op Düsseldorf
- 09 november: bombardement op Augsburg (geannuleerd)
- 11 november: herdenkingsceremonies
- 13 november: bombardement op Modane (It)
- 18 november: bombardement op Berlijn.

Op 18 november neemt het vliegtuig van Henri Fossion deel aan een raid met 440 toestellen naar Berlijn. Boven het doelwit wordt de Lancaster HW-ED991 door het Duitse luchtafweergeschut getroffen.

Tijdens de terugvlucht verliest het vliegtuig gestadig aan hoogte. De bemanning slaagt erin de Engelse kusten te bereiken doch wanneer de boordcommandant zich realiseert dat hij geen enkel vliegveld kan bereiken, geeft hij het bevel aan de bemanningsleden om te springen.

Ongelukkig genoeg is het toestel reeds zodanig laag gedaald dat er slechts één enkele overlevende zal zijn: Henri Fossion. Onze held is als laatste uitgesprongen en is ogenschijnlijk tegen een vliegtuigvleugel aan gebotst. Hij valt half buiten bewustzijn op het dak van een hoeve. Zijn valschermscherm was nauwelijks geopend. Eens op de grond rolt hij zich in zijn parachute en met ernstige uiterst pijnlijke kwetsuren op verschillende plaatsen is hij er van overtuigd dit niet te zullen overleven. Doch de hulpdiensten komen er aan en slagen er in hem in leven te houden. Hij wordt naar een Canadees hospitaal gebracht waar de verplegers hem in een hangmat leggen.

De artsen onderzoeken hem doch ze oordelen dat het een hopeloos geval is en geven de toelating een autopsie te verrichten. Het is slechts op dat ogenblik dat men bemerkt dat hij nog altijd in leven is! Hij zal gedurende 14 maand gehospitaliseerd blijven en 50 chirurgische ingrepen onder-

gaan.

In 1945 teruggebracht naar België, zal hij voor een laatste operatie terug naar Engeland moeten gaan. Gedurende de rest van zijn ganse leven zal hij een uiterst pijnlijke nasleep ondervinden van zijn vreselijk ongeluk.

Een leven in dienst van de vliegeniers en van andere militairen van de Luchtmacht

Deze man die bij het begin van zijn opleiding in de RAF aan zijn verloofde schrijft : “Ik haat het leger. Ik ben hier om te vechten voor de vrijheid en ik hoop van hierin te slagen” zal één van de grote persoonlijkheden in de burgerwereld worden, voor wie alle vliegeniers en militairen van de Luchtmacht die hij na de oorlog heeft mogen ontmoeten, een diepe bewondering zullen hebben.

In het bijzonder bezorgd over het lot van de families van slachtoffers van vliegongevallen die talrijk zijn in de beginjaren na de oorlog, is Henri Fossion één van de stichtende leden van het hulpfonds FONAVIBEL. Het is ook logisch dat de “Grote Krijgsverminkten en Oorlogsinvaliden” hem uitroepen tot voorzitter van hun vereniging.

Hij zal zich inzetten als Lid van de beheerraad van het Huis der Vleugels en vervolgens als ondervoorzitter. Ook mogen we niet vergeten wat hij voor het verdedigen van de belangen van de vliegeniers heeft gedaan.

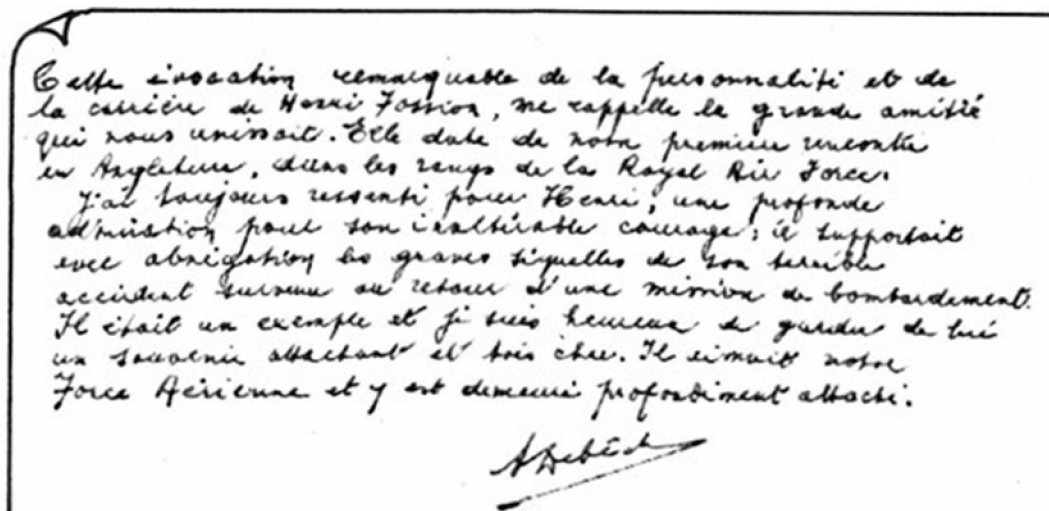
In 1971 vestigt het 1ste smaldeel, uitgerust met jachtbommenwerpers Mirage, zich op de basis van Bierset. Zeer snel ontstaat er een band van sympathie tussen Meester Fossion en het personeel van het smaldeel waarvan hij het peterschap aanvaardt. Zijn sympathieke persoon zal snel gekend zijn door gans het personeel van de basis en zelfs bij alle militairen van de luchtmacht welke in moeilijkheden verkeren. Het moet duidelijk zijn dat al zijn tussenkomsten met de grootste discretie gebeuren en niemand kan precies zeggen hoeveel personen hij heeft kunnen helpen.

Voor zijn moedig gedrag, voor zijn onvermoeibare inzet voor de oorlogsslachtoffers, doch eveneens voor zijn ongelooflijke gave om de problemen van anderen tot de zijne te maken en er een oplossing aan te geven, kent Z.M. Koning Boudewijn hem de titel van baron toe.

IV. Getuigenissen – Anekdoten

Luitenant-Generaal-Vlieger o.r. Albert Debêche

(Stafchef van de Luchtmacht 1971-1977)

Cette évocation remarquable de la personnalité et de la carrière de Henri Fossion, me rappelle la grande amitié qui nous unissait. Elle date de notre première rencontre en Angleterre, dans les rangs de la Royal Air Force. J'ai toujours ressenti pour Henri, une profonde admiration pour son inaltérable courage; il supportait avec abnégation les graves séquelles de son terrible accident survenu au retour d'une mission de bombardement. Il était un exemple et je suis heureux de garder de lui un souvenir attachant et très cher. Il aimait notre Force Américaine et y est devenu profondément attaché.

Albert Debêche

"Deze merkwaardige evocatie van de persoonlijkheid en de loopbaan van Henri Fossion, herinnert mij aan de hechte vriendschap die ons verenigde. Zij dateert van onze eerste ontmoeting in Engeland, in de rangen van de Royal Air Force.

Ik heb steeds een diepe bewondering gehad voor de onversaagdheid van Henri, hij droeg met veel zelfopoffering de ernstige nasleep van zijn zwaar ongeval waarvan hij het slachtoffer is geweest op de terugweg van een bombardementsopdracht. Hij was een voorbeeld, en ik ben gelukkig dat ik van hem een boeiende en uiterst dierbare herinnering kan bewaren. Hij hield van onze luchtmacht en is er diep aan gehecht gebleven."

Luitenant-Generaal-Vlieger o.r. Guido Vanhecke
(Stafchef van de Luchtmacht 1992-2001)

"Wanneer ik in 1968 te Bierset aankwam (het was nog de Basis Bierset en niet de 3de Wing), kwam Meester Fossion regelmatig op bezoek bij het 42ste smaldeel. Met zijn grote Amerikaanse slee hield hij er aan ons te plagen door onze echtgenotes mee te nemen en ze op de basis naar de mess te begeleiden of omgekeerd. Met zijn kenschetsende humor en ironie voegde hij er steeds aan toe dat wij, jonge piloten, niets te vrezen hadden gezien hij slechts over één grote personenwagen beschikte...

In 1969 is zijn echtgenote Maïté meter van het 42ste geworden. Als laatste aangekomen in het squadron, heb ik de eer gehad door haar te worden gedoopt tijdens een immens drinkgelag "down town in Luik".

Meester Fossion kwam regelmatig langs in het smaldeelen dronk enkel whisky. In de bar van het squadron stond er voor hem steeds een fles te wachten. Ze droeg het embleem van het smaldeel en was ondoorschijnend... Iedereen mocht er van drinken, er wel van overtuigd zijnde dat degene die ze ledigde, op zijn persoonlijke kosten de fles moest vullen. Wanneer de baron bij toeval zijn bezoek aankondigde, bleef er niet meer dan één glas over. Hij was er vanzelfsprekend niet ingelopen en het was steeds met een goed hart dat de baron veinsde verrast te zijn en de fles op zijn kosten liet navullen.

In de loop van de verschillende periodes die ik in Bierset heb doorgebracht (42ste, 1ste, Ops & Trg, CO 8ste), heb ik veel contact en vriendschap gehad met Meester Fossion. Ik heb regelmatig het genoegen gehad aangename avonden bij hem thuis door te brengen, eerst in Luik en naderhand in Ans. Ik heb werkelijk de grote vrijgevigheid van het koppel, dat zijn gelijke niet vond, leren waarderen. Steeds bereid om een dienst te verlenen werden zij, de een zowel als de andere, gewaardeerd door het ganse personeel van de basis. Het is lovenswaardig dat hun eer wordt bewezen met dit gedenkboek."

Kolonel-Vlieger SBG o.r. André Perrad
CO 1ste Escadrille (1979-1981)

"Midden 79 werd ik CO (Commanding Officer) benoemd van het 1ste Escadrille te Bierset. Dit was uiteraard het beste.

Ze had daarenboven een troef die boven het gewone uitstak. Geen mascotte ! Doch eerder het genie uit "De Wonderlamp van Aladin".

Fysieke stijl: de vechter die alle gevechten won. Karakter: gestaald en eerder vriendelijk... doch bij tijden onbarmhartig. Fantastische humor. Oneindige verdraagzaamheid voor ons in ieder geval, gepassioneerd voor al hetgeen het smaldeel en de luchtmacht aanging.

Volgepropt met metalen stukjes. Hij heeft mij tot tweemaal toe (in minder dan twee jaar) medege-deeld dat men nog enkele metalen stukjes uit zijn lichaam had verwijderd die er nog in zaten als gevolg van zijn ongeval in 1943.

Peter Fossion kwam vergezeld van zijn hond, dikwijls de vrijdag rond 17.00 uur aangeland in het

smaldeel... de koffer van zijn wagen geladen met flessen gevuld met een hemelse drank. Iedereen waardeerde hem. Niet voor de inhoud van de koffer (niet te versmaden, vanzelfsprekend), doch voor het ware en vriendelijk contact dat men met hem kon hebben. En ook voor de gedrevenheid om de soms delicate problemen van het personeel met de nodige discretie op te lossen. Tijdens mijn verblijf als CO hebben drie van mijn collega's zich tot "Peter Fossion" gewend. Hij heeft ze raad gegeven, is tussengekomen en is er in geslaagd om hen uit hun malaise te halen, en dit alles volledig gratis.

Wij hebben ons voor 100% gemobiliseerd wanneer de Fossions naar Loncin zijn verhuisd. Daar wij met zo velen waren, liepen wij, bij manier van spreken, bijna mekaar in de weg bij het leeghalen van de kelder en de zolder. In één enkele avond was alles opgeruimd.

Peter baron Fossion ... een grote MIJNHEER.

En Maité, zijn echtgenote, een bewonderenswaardig persoon die altijd minstens de evenknie van haar echtgenoot was.

Ook aan haar moet een warm eerbetoon worden gericht.

De honderden leden van onze grote luchtmachtfamilie zullen haar spontaan een 'Dank U wel, Meter' overmaken."

*Toespraak gehouden door baron Clerdent,
Gouverneur van de Provincie Luik*

"Baron Fossion, nationaal voorzitter van de "Grote Krijgsverminkten en Oorlogsinvaliden" is op 30 november 1992 op de ouderdom van 73 jaar te Loncin overleden. Met hem verdwijnt één van de grote oorlogsfiguren.

Student in de rechten aan de universiteit van Luik, wordt hij in 1940 gemobiliseerd en ingedeeld bij de Gezondheidsdienst. Na de 18-daagse veldtocht kan hij de nederlaag niet verteren en scheidt samen met de Engelse troepen in te Duinkerken. Ingedeeld bij de Belgische Strijdkrachten in Groot-Brittannië, gaat hij over naar de Royal Air Force waar hij officier navigator wordt. Hij voert talrijke bombardementen uit zowel boven Duitsland als boven Italië.

Op 19 november 1943, tijdens zijn zesentwintigste opdracht, wordt zijn vliegtuig boven Berlijn getroffen. Niettegenstaande het toestel snelheid en hoogte verliest, slagen zij er toch in de Engelse kust te bereiken. Gezien het toestel geen vliegveld meer kan bereiken, ontvangt de bemanning via de radio het bevel om te springen. Doch de afstand tot de grond is te klein. Henri Fossion springt als allerlaatste, raakt een vleugel en komt neer op het ogenblik dat zijn valschermscherm zich opent. Hij is zo ernstig gekwetst, dat zijn toestand als hopeloos wordt beschouwd. Nochtans wordt hij gedurende twee jaar buitengewoon goed verzorgd in een Canadees hospitaal zodat hij het overleeft. Zijn ganse leven lang zal hij echter zeer pijnlijke gevolgen van het vreselijk ongeval overhouden.

Nadat hij naar het burgerleven is teruggekeerd, zal hij gedurende zijn ganse verdere leven een martelaarsbestaan leiden en zal jaar na jaar een vijftigtal chirurgische ingrepen ondergaan, waarvan het merendeel onder volledige verdoving. Maar helemaal niet verbitterd door deze beproeving, blijft baron Fossion doordrongen van de solidariteit en het onderlinge hulpbetoon dat er in de smaldelen heerst.

Hij was één van de stichtende leden van FONAVIBEL dat opgericht werd om de families van luchtvaartslachtoffers te helpen. Hij was buiten alle discussie een goed mens, een voorbeeld van goedmoedigheid, van edelmoedigheid en van discretie. Het is dan ook maar logisch dat de "Grote Krijgsgekwetsten en Oorlogsinvaliden" hem uitriepen tot voorzitter van hun Bond.

Wanneer het bericht van zijn afsterven bekend raakte, waren de blijken van sympathie ontelbaar. De achting en de genegenheid waarin hij zich mocht verheugen, kwamen nog meer naar boven ter

gelegenheid van zijn uitvaart.

Om iedereen toe te laten de begrafenis bij te wonen om hun erkentelijkheid aan de afgestorvene een laatste maal te bewijzen, werd de lijkdienst gehouden in een loods op de basis van Bierset. Deze was gevuld met een ontroerde menigte met op de eerste rij hoogstaande vertegenwoordigers van de Belgische luchtmacht.

Baron Fossion was Commandeur in de Kroonorde en drager van talrijke nationale onderscheidingen. Groot-Brittannië had hem het Distinguished Flying Cross, één van zijn meest waardevolle eretekens, toegekend. Hij was Ridder in het Erelegioen. Voor zijn moedig gedrag en onvermoeibare inzet ten bate van de oorlogsslachtoffers, had het Z.M. de Koning, die een grote waardering voor hem had, behaagd hem in de adelstand met de titel van baron te verheffen.

De Vaderlandse Verenigingen zijn in rouw

Een belangrijke figuur uit de oorlogstijd heeft ons verlaten

Baron Henri FOSSION, Nationaal Voorzitter van de Grote Krijgsverminkten en Oorlogsinvaliden, is op 30 november laatsleden overleden.

Geboren te Hollogne-aux-Pierres op 3 mei 1919, nam Henri Fossion dienst in de Belgische Strijdmachten in Groot-Brittannië en uit drang om zo snel mogelijk te presteren, gaat hij over naar de Royal Air Force. Daar neemt hij deel aan zware bombardementen, zowel boven Duitsland als boven Italië.

Tijdens zijn zesentwintigste opdracht wordt zijn vliegtuig getroffen boven Berlijn en stort neer op de Engelse kust. Als enige doch uiterst zwaar gekwetste ontsnapte wordt kapitein Fossion gedurende twee jaar gehospitaliseerd in een Canadese kliniek. Hij ziet zich het Distinguished Flying Cross (DFC) toegekend. Dit is één van de meest waardevolle Engelse onderscheidingen.

Voor zijn uitmuntend gedrag in de loop van de oorlog en zijn onvermoeibare inzet tijdens de vijftienveertig jaar dat hij zich inzette voor de oorlogsslachtoffers, heeft het Z.M. de Koning behaagd hem in de adelstand te verheffen en hem de titel van baron toe te kennen.

Baron Fossion is titularis van de hiernavolgende eretekens :

Kruis van Commandeur in de Kroonorde

Kruis van Commandeur in de Orde van Leopold II

Kruis van Officier in de Orde van Leopold

Oorlogskruis 1940 met Palmen

Ridder in het Erelegioen

Kruis van de Ontsnapten

Penning van Oorlogsvrijwilliger

Air Crew Europe Star

Air Crew Germany Star – Air Crew Italy Star ."

V. Bibliografie

- Persoonlijk dossier en private documentatie van baron Fossion
- Documenten uit het militair dossier van het archief defensie
- The Lancaster files, Air Britain (Historians) Ltd
- Pas de panache en altitude, lieutenant-colonel aviateur Gustave Rens
- Toespraak van Baron Clerdent, gouverneur van de provincie Luik

VI. Bijlage – Herinneringen

Baron Henri Fossion wordt gehuldigd door de stad Luik

In 1977 , een banket ter gelegenheid van de squadron day van het 1ste smaldeel
Baron Henri Fossion bevindt zich tussen kolonel-vlieger G. Castermans en
luitenant-kolonel v/h vliegwezen J.-M. Jacquemart

1978: Een ander banket ter gelegenheid van de squadron day van het 1ste smaldeel Baron Henri Fossion bevindt zich tussen commandant-vlieger Michel Mandl links en kolonel-vlieger Georges Castermans rechts

Van links naar rechts : commandant-vlieger M. Mandl, Baron Fossion, kolonel-vlieger G. Castermans, majoor-vlieger J. Guillot-Pingue en luitenant-kolonel vlieger F. Jansens